

KVINDEN OG SAMFUNDET.

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund.

Nr. 18.

Kontor: Nørregade 33, St.

4. Maj 1901.

Udgaar hver Lørdag.

17. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet.

(+ 9 Øre i Postpenge i København.)
(+ 11 — — i Provinserne.)

Enkelte Numre 5 Øre.

MARY STEEN,

kongelig Hoffotograf.

Amagertorv 4, 3.

Sophie Jensens

(forh. hos Hr. Hofvildthd. J. L. Andersen).

Handel med

Frugt, Vildt og Fjerkræ,
Skovbogade Nr. 5. Telf. 7015.
Daglig frisklavet Fiskefars
60 Øre pr. Pd.

Toni Christensen.

Hjemmelavet Konfekt,

Spise- og Kogechokolade,
Kakao m. m.

Lykkesholms Allé 1 A, St.

Telefon 18311.

Varerne bringes overalt.

Marie Steffensens Skole

for Snitmønstertegning,
Tilskæring og Kjølesyning
Zinsgade 2, 2. Sal.

Redaktionen træffes hver Mandag Kl. 2—4 paa Kontoret Nørregade 33, St.

Artikler, som ønskes optagne i det først udkommende Nummer af Bladet, maa være Redaktionen i Hænde senest Mandag Middag.

Ekspeditionen, Nørregade 33, St., aaben hver Dag Kl. 10—7.

Annoncer til Kvinden og Samfundet bedes sendte under Ekspeditionens Adresse.

Annonceprisen er: Forsiden 20 Øre, 3dje og 4de Side 15 og 12 Øre pr. Petitolinje ÷ 10 % for mindst 3 Ganges Indrykkelse. Løbende Annoncer Aaret rundt 15 % Rabat.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Postvæsenet — hjælper dette ikke, da til Bladets Kontor.

„Kvinden og Samfundet“ faas i Kioskerne.

Meningen?

Svar til M. A.

M. A. mener om »Meningen«, at Kvindens Indsats i Samfundslivet maa blive i Sammenhæng med Moderligheden som det væsentlige i Kvindenaturen. Sikkert nok vil den det — saa vist som, at ingen kan give en Indsats af Værd uden i Overensstemmelse med sin Ejendommelighed. Men jeg tror, at den Moderlighed, Udviklingen kan faa

Brug for, maa være Moderlighed i en noget anden Forstand end den, M. A. særlig tænker paa — maa være den stærke, den lykkelige Moderlighed. Udviklingen har en haard Haand, den kender ikke til Kælenhed — kun de stærke synes den om, de svage forskyder den.

Der er Ting i Moderlighedens Dyb, som ikke gør det helt usandsynligt, at Moderlighed og Samfundsudvikling en Dag kan være vokset hinanden i Møde. Men det er klart, at paa den Dag maa Moderligheden udskille det, som paa en Gang stemmer med Kvindens Væsen og Udviklings; hvad der bliver tilbage af Moderlighed kan vistnok socialt set pakke sammen.

Naar vi taler om Udvikling, burde vi naturligvis, strengt taget, føje til: vore Tanker om Udvikling. Selvfølgelig er det jo vel, at man i alle Ting taler ud fra sine Tanker eller Begreber, men skade kan det ikke at huske paa, hvad Grundlag eens Tale har under sig — derimod kan det skade meget at glemme det.

Alle ved, at Udviklingstanken er den fremherskende Tanke i vor Tid. Uden at gøre Fordring paa at egne sig til ledende Hovedtanke for andre Tider, spiller den for os Rollen som Hovedtanke og indlysende Sandhed. Den har været en frugtbar Tanke, og den kan endnu ikke siges at have udtømt sin Rigdom. Den har udvidet Verden for os, og hvad der udvider Verden, maa nødvendig ogsaa gøre det, som var det højeste, højere. Med denne Tanke hænger det sammen, at vi fortrinsvis skuer mod Fremtiden, at vort Haab og vor Tro gælder Fremtiden, som den Tid, der gemmer det fuldkomnere. Fortiden bliver for os væsentlig blot tilbagelagt Tid, Omraadet for den historiske Forskning — ikke for Idealerne.

Her er det, Udviklingstanken kommer paa Kryds med den overleverede religiøse Tankegang, som er, og i saa umindelige Tider har været, rettet mod Fortiden som den bedste Tid, Tiden før Paradiset. Men Sammenstød med en konservativ Tankegang kan være et Onde; en ny Tankegang, som har Livsfrodighed i sig, ser sig nødt til at vælge fremfor at komme paa Kryds med sig selv. Selve Idealerne for Tanken, maa man huske, forandres jo ikke, om ogsaa Retningerne skifter, i hvilke man ser efter dem. Selve Genstanden for al Religion ligger udenfor Tiden og kan ikke anfægtes af Tidsforholds Veksel. Har konservativ Religiositet mulig ikke været fri for at »forgude« Fortiden, er visse Evolutionister maaske lidt paa Vej til at »forgude« Frem-

tiden — nu, saa viser det bedst, at Mennesketanken, naar det gælder at fatte det højeste, helst maa føre et omflakkende Liv fremfor at bosætte sig til Varighed i Systemer. Mener de fortidsfromme, at Gud er ældre end alt, saa mener til Gengæld de fremtidsfromme, at Gud maa være yngre end alt — paa den Maade udvides Begrebet om Gud; det ophæves ikke. Emnet for Haab og Tro udover Tiden forsvinder lige saa lidt for Mennesker, som Himlen forsvinder for Nomaden, fordi han en Dag rykker sine Teltpæle op og en anden Dag nedrammer dem andet Steds — det ledes blot ind der netop for os Nutidsmennesker, hvor Nutidsmennesker har Tankevejen, slagen.

Saa langt og saa vidt vi kan se frem, gælder det om ikke at bekæmpe Udviklingstanken, men at lade den udfolde sine Muligheder, lade den helt vise sin Evne til at være bærende Livsanskuelse. Endnu er Mennesker langt fra gennemførte Evolutionister — Mennesker, hvis hele Tankeliv og Væsen maa være ordnet i Kredsløb om Midtpunktet: Udviklingstanken.

Men af de Menneskeslags, som vi kender, hvem er vel saa bedre Evolutionist end en Moder? Der er mellem en moderlig og en blot videnskabelig Evolutionist en Forskel som mellem Geni og Lærdom; medens Lærdom ikke let holder Stik under alle Livets Forhold, svigter Geniet ikke. Spørg en Videnskabsmand, hvem han vel foretrækker, enten, f. Eks. en Fortidsstorhed som Sokrates, eller det lille Barn, som er kommen til Verden i Dag — og han vil uden Betænkning nævne Fortidens Vidunder, ikke det gryende — kun i, hvad han vilde kalde menneskelige Svaghedsøjeblikke, kunde han tillade sig en anden Tanke. Men spørgen Moder, en blot nogenlunde sund og naturlig ung Moder med et blot nogenlunde sundt og naturligt lille Barn ved Brystet, om hun — hvis det lod sig gøre — vilde bytte sit Barn bort for et Fortidsbarn, ja, spørg hende, om hun vilde bytte det bort for selve det Fortidsbarn, efter hvilket vi regner vor Tidsregning, og hun vilde blot smile og trykke sit Barn tættere til sig. Gennem sin Moderlighed kender hun Udviklingens Hemmelighed; hun ved, at netop det Liv, hun har frembragt, har hun at se Gudstegnet i, netop det er det, hun har Ansvar for overfor Fremtiden. Muligt nok, at det Barn, hun har bragt til Verden, i andres Øjne aldeles ikke er noget vidunderligt Barn, at det efter almindeligt Menneskebegreb blot er et ringe, ubety-

deligt, besværligt lille Væsen, hun har faaet at »ofre« sin Omhu paa, at give sine Dage og Nætter til. Men Moderen ser ikke Underet i Barnet i Kraft af en Sammenligning med andre, eller fordi hun kritisk har undersøgt det, men i Kraft af, at det er det Liv, hun har at frydes over, og fordi det er »det nye«, hvortil der umuligt kan have været Mage. Dette er Kendetegnet for de ægte Evolutionister, at for dem er det bedste, det højeste det, som endnu ikke har været til, men som i Spiren lader sig ane. Dette er ogsaa Moderlighedens og den gennemførte Udviklingslæres fælles Ejendommelighed, at Tanken om det, som »skal blive«, kommer til at rage op over Tanken om egen Tilværelse, ikke saaledes at Selvforsagelse, Resignation, eller hvad alle disse Ting hedder, der mere ligner Suk over Handlinger end vil lede Handlinger, men saaledes at Tankens Valg er Valg af Lykke. Det, Moderen fyldes af, er Lykke over sit Barn, Glæde over Livet, hun ser blive til for sine Øjne, — det er, hvad hun husker at føle, naar Moderligheden oplader hendes Blik for Livet som det vidunderlige — hvad hun glemmer er, at dette i et andet Sprog end den geniale Moderligheds kaldes at »forsage« sig selv.

Er der noget, som i Samfundet glimrer ved Fraværelse, og som dog haardere og haardere tiltrænges, saa er det vel dette Moderlighedens opladte Øje. De levende Mennesker er der nok af, i hvilke Gudstegnet maatte kunne lade sig kende, men de rette Øjne til at se efter, de er der ikke — eller i alt Fald ikke endnu. Det, Mennesker bruger at se efter, naar de træffer Mennesker, er, om de nu ogsaa ligner »de andre«, enten i Nutid eller i Fortid, men for et Menneske er det Fattigmands lod at vurderes efter en Sammenligning, ikke i Kraft af sit Liv. Meningen med Liv, som Moderen fatter det, som det, der i sin Særegenhed ikke tør undværes, som det, Haab og Tro skal forfølge, indtil det virkelig gør Haab og Tro, eller indtil det ikke længer er Liv, den er endnu at kalde Familjehemmelighed, skjult for det store Samfund, der fremdeles fattes Liv som Barbarer. Om Moderlighedens Geniblik ved Kvinden lod sig overføre ogsaa til det store Samfundsvæsen, da vilde det kunne siges, at Kvinden ikke fordringsfuldt blot fik boret sig ind der, hvor Manden før var eneraadende, men at det, hun har haft at gøre, langt kom til at overveje det, hun har krævet.

Moderligheden selv — det maa vi ikke undlade at huske paa —